

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96

Freistaat Sachsen κ.λπ.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Κρατικές ενισχύσεις — Αντιστάθμιση οικονομικών μειονεκτημάτων προκληθέντων από τη διαίρεση της Γερμανίας — Σοβαρή διατάραξη της οικονομίας κράτους μέλους — Περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη — Κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (δεύτερο πενταμελές τμήμα) της 15ης
Δεκεμβρίου 1999. Π - 3670

Περίληψη της απόφασης

1. Προσφυγή ακυρώσεως — Φυσικά ή νομικά πρόσωπα — Πράξεις που τα αφορούν άμεσα και ατομικά — Απόφαση της Επιτροπής απευθυνόμενη σε κράτος μέλος και διαπιστώνουσα το ασυμβίβαστον κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά — Προσφυγή της περιφερειακής αρχής που έχει χορηγήσει την ενίσχυση — Παραδεκτή [Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 173 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)]

2. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απαγορεύονται — Παρεκκλίσεις — Ενισχύσεις υπέρ των περιοχών που θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας — Έκταση της παρεκκλίσεως — Ερμηνεύεται στενά — Οικονομικά μειονεκτήματα προκληθέντα από τη απομόνωση την οποία δημιούργησε η χάραξη ή η διατήρηση της μεθορίου μεταξύ των δύο ζωνών*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 92 § 2, στοιχείο γ' (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 2, στοιχ. γ'; ΕΚ)*]
3. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απαγορεύονται — Παρεκκλίσεις — Καθήκον συνεργασίας του κράτους μέλους που ζητεί παρέκκλιση*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 92 § 2 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 2 ΕΚ)*]
4. *Πράξεις των οργάνων — Αιτιολόγηση — Υποχρέωση — Έκταση — Απόφαση ακολουθούσα την κατεύθυνση προηγούμενων αποφάσεων — Αιτιολογείται συνοπτικά*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 190 (νυν άρθρο 253 ΕΚ)*]
5. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απαγορεύονται — Παρεκκλίσεις — Ενισχύσεις δυνάμενες να θεωρηθούν συμβιβαζόμενες με την κοινή αγορά — Ενισχύσεις για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους — Ερμηνεύονται στενά — Διαταραχή επηρεάζουσα ολόκληρη την οικονομία του οικείου κράτους μέλους*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 92 § 3, στοιχ. β' (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 2, στοιχ. β', ΕΚ)*]
6. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απαγορεύονται — Παρεκκλίσεις — Ενισχύσεις δυνάμενες να θεωρηθούν συμβιβαζόμενες με την κοινή αγορά — Εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής — Δικαστικός έλεγχος — Όρια*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 92 § 3 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 2 ΕΚ)*]
7. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απαγορεύονται — Παρεκκλίσεις — Ενισχύσεις δυνάμενες να θεωρηθούν συμβιβαζόμενες με την κοινή αγορά — Ενισχύσεις αποσκοπούσες στην ανάπτυξη ορισμένων περιοχών — Εκτιμώνται από την Επιτροπή — Υποχρέωση να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις της ενισχύσεως στο κοινοτικό επίπεδο*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 92 § 3, στοιχ. α' και γ' (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 3, στοιχ. α' και γ'; ΕΚ)*]
8. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Εξετάζονται από την Επιτροπή — Θέσπιση κοινοτικού πλαισίου των ενισχύσεων σε ορισμένο οικονομικό κλάδο — Στερείται υποχρεωτικού χαρακτήρα ελλείψει συμφωνίας των κρατών μελών — Η Επιτροπή δύναται να το λαμβάνει υπόψη κατά την εφαρμογή των άρθρων 92 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87 ΕΚ) και 93 της Συνθήκης (νυν άρθρου 88 ΕΚ)*
[*Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 92 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 ΕΚ) και 93 (νυν άρθρο 88 ΕΚ)*]

9. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απόφαση της Επιτροπής — Εκτιμά τη νομιμότητα βάσει των στοιχείων τα οποία διαθέτει κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως — Λαμβάνει υπόψη την προβλεπτή εξέλιξη του ανταγωνισμού*
 [Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 92 § 1 και 173 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 § 1 ΕΚ και 230 ΕΚ)]
10. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Εξετάζονται από Επιτροπή — Υποχρεούνται να λαμβάνει θέση εντός εύλογης προθεσμίας — Προσφυγή λόγω παραλείψεως — Χωρεί*
 [Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 92 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 ΕΚ), 93 και 175 (νυν άρθρα 88 ΕΚ και 232 ΕΚ)]
11. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Εξετάζονται από Επιτροπή — Έχει τη δυνατότητα να καταφεύγει σε προκαθορισμένα λειτουργικά κριτήρια — Προσβολή των εξουσιών του Συμβουλίου — Δεν υφίσταται — Διάκριση μεταξύ επενδύσεων «σε αναξιοποίητη ζώνη» και επενδύσεων «ελεγκτάσεως» — Ο χαρακτηρισμός γίνεται κατά το κοινοτικό δίκαιο*
 [Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 92 (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 ΕΚ) και 93 (νυν άρθρο 88 ΕΚ)]

1. *Ενδοκρατική ενότητα έχουσα νομική προσωπικότητα δυνάμει του εθνικού της δικαίου μπορεί να ασκεί προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230 ΕΚ) κατ' αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτήν, καθώς και κατ' αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις απευθυνόμενοι σε άλλο πρόσωπο, την αφορούν άμεσα και ατομικά.*

διότι της και αναγκάζεται να κινήσει τη διοικητική διαδικασία αναζητήσεως των ενισχύσεων από τους αποδέκτες, την οποία είναι μόνη αρμόδια να εφαρμόζει σε εθνικό επίπεδο.

Η εν λόγω απόφαση την αφορά και άμεσα, εφόσον οι αποδέκτριες της αποφάσεως εθνικές αρχές δεν έκαναν χρήση καμμιάς διακριτικής εξουσίας όταν της την κοινοποίησαν.

Συναφώς, απόφαση της Επιτροπής απευθυνόμενη σε κράτος μέλος και κηρύσσουσα ορισμένες κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά αφορά ατομικά την ενδοκρατική ενότητα που έχει χορηγήσει τις ενισχύσεις, εν μέρει μέσω ιδίων πόρων της, και που, λόγω της αποφάσεως, κωλύεται να ασκήσει κατά το δοκούν τις αρμο-

Έχει άλλωστε έννομο συμφέρον να προσβάλει την απόφαση αυτή διάφορο εκείνου του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει.

2. Δεδομένου ότι το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ) — κατά το οποίο συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή» — διατηρήθηκε σε ισχύ από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ενώ ταυτόσημη διάταξη περιελήφθη στο άρθρο 61, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, δεν μπορεί να τεκμαίρεται ότι η διάταξη αυτή κατέστη άνευ αντικειμένου από της επανενώσεως της Γερμανίας.

Πάντως, το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', εφόσον εισάγει παρέκκλιση από τη γενική αρχή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, ερμηνεύεται στενά. Κατά την ερμηνεία του άλλωστε πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα του, αλλά και τα συμφραζόμενά του και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος.

Δεδομένου ότι η έκφραση «διαίρεση της Γερμανίας» αναφέρεται ιστορικά στη χάραξη της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των δύο ζωνών, το 1948, τα «οικονομικά μειονεκτήματα που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή» είναι

κατ' ανάγκην τα οικονομικά μειονεκτήματα που προκλήθηκαν από την απομόνωση την οποία δημιούργησε η χάραξη ή η διατήρηση αυτής της μεθορίου, όπως, π.χ., η περικλειση ορισμένων περιοχών, η αποκοπή των οδών συγκοινωνίας, ή ακόμη η απώλεια των φυσικών αγορών διαθέσεως ορισμένων επιχειρήσεων, που έχουν, ως εκ τούτου, ανάγκη υποστηρίξεως, είτε για να μπορέσουν να προσαρμοσθούν στις νέες συνθήκες, είτε για να μπορέσουν να υπερητθήσουν αυτό το μειονέκτημα.

Η ερμηνεία κατά την οποία το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης καθιστά δυνατή την πλήρη αντιστάθμιση της αδιαμφισβήτητης οικονομικής καθυστέρησης των νέων Länder, έως ότου φτάσουν αυτά ένα επίπεδο αναπτύξεως ανάλογο με εκείνο των παλαιών Länder, παραγνωρίζει τόσο τον εξαιρετικό χαρακτήρα αυτής της διατάξεως όσο και την αλληλουχία στην οποία εντάσσεται και τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί. Συγκεκριμένα, οι διαφορές αναπτύξεως μεταξύ παλαιών και νέων Länder εξηγούνται από άλλους λόγους, και όχι από τη διαίρεση της Γερμανίας αυτή καθαυτή, και ιδίως από τα διαφορετικά πολιτικοοικονομικά καθεστώτα που εγκαθιδρύθηκαν σε κάθε κράτος εκατέρωθεν της μεθορίου.

3. Το κράτος μέλος που ζητεί να του επιτραπεί να χορηγήσει ενισχύσεις κατά παρέκκλιση των κανόνων της Συνθήκης υπέχει έναντι της Επιτροπής καθήκον συνεργασίας, δυνάμει του οποίου οφείλει, μεταξύ άλλων, να παρέχει όλα τα στοιχεία που θα της δώσουν τη δυνατότητα να ελέγξει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της αιτουμένης παρεκκλίσεως.

4. Από την αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 253 ΕΚ) πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να μπορούν να γνωρίζουν τους λόγους που υπαγόρευσαν τη λήψη του μέτρου, ο δε κοινοτικός δικαστής να μπορεί να ασκεί τον έλεγχό του.

Μια απόφαση, όμως, που έχει εκδοθεί σε ένα πλαίσιο γνωστό στους διαδίκους και σύμφωνο προς την πάγια πρακτική λήψεως αποφάσεων, μπορεί να αιτιολογείται κατά τρόπο συνοπτικό.

Άλλωστε, η αιτιολογία πράξεως πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα, μεταξύ άλλων, το συμφέρον που ενδέχεται να έχει ο αποδέκτης ή άλλα πρόσωπα προς λήψη εξηγήσεων, ιδίως όταν έχουν διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη διαδικασία επεξεργασίας της προσβαλλομένης πράξεως και όταν γνώριζαν τους πραγματικούς και νομικούς λόγους που ώθησαν την Επιτροπή να λάβει την απόφασή της.

Εξ άλλου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να απαντά, με την αιτιολογία μιας αποφάσεως, σε όλα τα πραγματικά και νομικά ζητήματα τα οποία εγείρουν οι ενδιαφερόμενοι, αρκεί να λαμβάνει υπόψη όλες τις περιστάσεις και όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή στην κρινομένη περίπτωση. Κατά συνέπεια, στην

ειδικότερη περίπτωση αποφάσεως περί κρατικών ενισχύσεων, όπου οι προσφεύγοντες έχουν μετράσει εκ του σύνεγγυς στη διοικητική διαδικασία που οδήγησε στην επεξεργασία της αποφάσεως, ούτε το ότι η απόφαση δεν περιλαμβάνει αναλυτικά αριθμητικά στοιχεία της αναλύσεως κόστους-ωφέλειας της προβλεπομένης επενδύσεως, ούτε το ότι η ανάλυση αυτή δεν έχει επισυναφθεί στην απόφαση συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

5. Όπως προκύπτει από την αλληλουχία και την όλη οικονομία του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο β', της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΕΚ) — κατά το οποίο δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους —, η εν λόγω διαταραχή πρέπει να επηρεάζει ολόκληρη την οικονομία του οικείου κράτους μέλους και όχι μόνον μιας περιοχής του ή τμήματος της επικρατείας του. Η λύση αυτή συνάδει άλλωστε και προς την ανάγκη να ερμηνεύεται στενά μια εξαιρετική διάταξη όπως η του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο β', της Συνθήκης.

6. Ο έλεγχος τον οποίον ασκεί ο κοινοτικός δικαστής επί της ασκήσεως της ευρείας διακριτικής ευχέρειας την οποία διαθέτει η Επιτροπή υπό το πρίσμα του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρ-

θρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ) και που συνεπάγεται σύνθετες οικονομικές και κοινωνικές εκτιμήσεις, που πρέπει να γίνονται σε κοινοτικό πλαίσιο, πρέπει να περιορίζεται στην εξακριβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως, καθώς και του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας. Ειδικότερα, δεν εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να υποκαθιστά την οικονομική εκτίμηση της Επιτροπής με τη δική του.

7. Από τη διαφορά διατυπώσεως μεταξύ των στοιχείων α' και γ' του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ) δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Επιτροπή οφείλει, οσάκις εφαρμόζει το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', να αγνοεί παντελώς το κοινοτικό συμφέρον και να περιορίζεται στην εξακριβωση του ειδικού περιφερειακού σκοπού των οικείων μέτρων, χωρίς να αξιολογεί την επίπτωσή τους στη σχετική αγορά ή στις σχετικές αγορές στο σύνολο της Κοινότητας.

Η εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α' και γ', απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον οι επιπτώσεις που έχουν οι ενισχύσεις τις οποίες αφορούν οι εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά επίσης, εν όψει του άρθρου 92, παράγραφος 1, οι επιπτώσεις των ενισχύσεων αυτών επί του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου και, επομένως, ο τομεακός αντίκτυπος που μπορούν να έχουν στο κοινοτικό επίπεδο.

8. Ναι μεν οι κανόνες του κοινοτικού πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων σε ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, ως κατάλληλα μέτρα προτεινόμενα, βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ), από την Επιτροπή στα κράτη μέλη στερούνται υποχρεωτικού χαρακτήρα και τα δεσμεύουν μόνον εφόσον αυτά έχουν συναινέσει προς τούτο, τίποτε δεν εμποδίζει την Επιτροπή να εξετάζει τις ενισχύσεις που πρέπει να της κοινοποιούνται με γνώμονα αυτούς τους κανόνες, στο πλαίσιο της ασκήσεως της ευρείας διακριτικής ευχέρειας την οποία διαθέτει κατά την εφαρμογή των άρθρων 92 (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87 ΕΚ) και 93 της Συνθήκης.

9. Η νομιμότητα αποφάσεως στον τομέα των ενισχύσεων πρέπει να εκτιμάται βάσει των στοιχείων που διέθετε η Επιτροπή όταν έλαβε τη σχετική απόφαση.

Εξ άλλου, οσάκις πιστοποιεί την ύπαρξη ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ), η Επιτροπή δεν δεσμεύεται αυστηρά από τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεώς της. Οφείλει να προβαίνει σε εκτίμηση με προοπτική και να λαμβάνει υπόψη την προβλεπτή εξέλιξη του ανταγωνισμού και την επίδραση που θα ασκήσει επ' αυτής η εν λόγω ενίσχυση.

Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι έλαβε υπόψη στοιχεία ανακλύψαντα μετά την έκδοση προγράμματος περί θεσπίσεως ή τροποποιήσεως ενισχύσεως. Το ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος έθεσε σε εκτέλεση τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η διαδικασία εξετάσεως καταλήξει σε τελική απόφαση, κατά παράβαση των υποχρεώσεών του εκ του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ), δεν έχει επίπτωση στο ζήτημα αυτό.

10. Ναι μεν η διαδικασία προεξετάσεως του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ) πρέπει να παρέχει στην Επιτροπή ελαρκές χρονικό περιθώριο, αυτή οφείλει πάντως να ενεργεί με επιμέλεια και να λαμβάνει υπόψη το συμφέρον των κρατών μελών να ενημερώνονται σύντομα σε τομείς όπου η ανάγκη επεμβάσεως ενδέχεται να έχει επείγοντα χαρακτήρα, λόγω του αποτελέσματος που αυτά τα κράτη μέλη προσδοκούν από τα σχεδιαζόμενα μέτρα παροχής κινήτρων. Η Επιτροπή, συνεπώς, οφείλει να λαμβάνει θέση εντός εύλογης προθεσμίας, την οποία το Δικαστήριο έχει υπολογίσει σε δύο μήνες.

Εξ άλλου, η Επιτροπή υπέχει το ίδιο γενικό καθήκον επιμέλειας και οσάκις

αποφασίζει να κινήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης διαδικασία εκατέρωθεν ακροάσεως, η δε παράλειψή της σχετικώς ενδέχεται να την εκθέσει σε κύρωση από τον κοινοτικό δικαστή στο πλαίσιο διαδικασίας του άρθρου 175 της Συνθήκης (νυν άρθρου 232 ΕΚ).

11. Η εξουσία, την οποία απονέμει στο Συμβούλιο το άρθρο 94 της Συνθήκης (νυν άρθρο 88 ΕΚ), προς έκδοση κάθε αναγκαίου για την εφαρμογή των άρθρων 92 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87 ΕΚ) και 93 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 88 ΕΚ) κανονισμού, ουδόλως απειλείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή καταφεύγει σε προκαθορισμένα λειτουργικά κριτήρια, όπως το κριτήριο διακρίσεως μεταξύ επενδύσεων «σε αναξιοποίητη ζώνη» και επενδύσεων «επεκτάσεως», στο πλαίσιο ασκήσεως της ευρείας διακριτικής ευχέρειας την οποία διαθέτει κατά την εφαρμογή αυτών των διατάξεων.

Ο χαρακτηρισμός μιας επενδύσεως ως επενδύσεως επεκτάσεως ή, αντιθέτως, ως επενδύσεως σε αναξιοποίητη ζώνη γίνεται εντός του κοινοτικού πλαισίου και ασχέτως προς τον χαρακτηρισμό τον οποίο δέχεται το λογιστικό ή φορολογικό δικαίον του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται η ενδιαφερόμενη επιχείρηση.